

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

Druk nr 434

Warszawa, 8 kwietnia 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Magdalenę Kochan.

(-) Urszula Augustyn; (-) Marek Biernacki; (-) Renata Butryn; (-) Zbigniew Chlebowski; (-) Leszek Cieślik; (-) Andrzej Czerwiński; (-) Andrzej Czuma; (-) Grzegorz Dolniak; (-) Mirosław Michał Drzewiecki; (-) Janusz Dziecioł; (-) Jarosław Gowin; (-) Stanisław Huskowski; (-) Małgorzata Kidawa-Błońska; (-) Magdalena Kochan; (-) Zbigniew Konwiński; (-) Tadeusz Kopeć; (-) Jacek Kozaczyński; (-) Jerzy Kozdroń; (-) Arkadiusz Litwiński; (-) Beata Małecka-Libera; (-) Michał Marcinkiewicz; (-) Antoni Mężydło; (-) Janusz Mikulicz; (-) Aldona Młyńczak; (-) Izabela Katarzyna Mrzygłocka; (-) Jan Musiał; (-) Stefan Niesiołowski; (-) Mirosława Nykiel; (-) Danuta Olejniczak; (-) Maciej Orzechowski; (-) Sławomir Piechota; (-) Sławomir Preiss; (-) Grzegorz Raniewicz; (-) Ireneusz Raś; (-) Andrzej Ryszka; (-) Grzegorz Schetyna; (-) Radosław Sikorski; (-) Jan Walenty Tomaka; (-) Robert Tyszkiewicz; (-) Piotr van der Coghen; (-) Monika Wielichowska; (-) Adam Wykręt; (-) Renata Zaremba.

USTAWA

**z dnia .....2008 r.
o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka**

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2000 r. Nr 6, poz. 69) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1. dodaje się ust. 4. w brzmieniu:

„4. Rzecznikiem może być obywatel polski posiadający wykształcenie prawnicze, pedagogiczne, psychologiczne, socjologiczne lub wykształcenie wyższe i doświadczenie w pracy z dziećmi lub na ich rzecz, doświadczenie zawodowe, wyróżniający się wysokim autorytetem ze względu na walory moralne i wrażliwość społeczną.”;

2) art. 9. otrzymuje brzmienie :

„Art. 9. 1. Rzecznik podejmuje działania przewidziane w ustawie, jeżeli poweźmie wiadomość wskazującą na naruszanie praw lub dobra dziecka.

2. Podjęcie czynności przez Rzecznika następuje:

- 1) na wniosek obywateli lub ich organizacji,
- 2) z własnej inicjatywy.”;

3) w art. 10. ust. 1. dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) zlecać sporządzanie ekspertyz i opinii.”;

4) w art. 11.:

a) ust. 2. otrzymuje brzmienie:

„2. Rzecznik może występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej, o wydanie lub zmianę innych aktów prawnych, a także co do sposobu załatwienia sprawy w tym może żądać postępowania dyscyplinarnego lub zastosowania sankcji służbowych.”;

b) ust. 3. otrzymuje brzmienie:

„3. Organ, organizacja lub instytucja, do których zostało skierowane wystąpienie, obowiązane są bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 30 dni poinformować Rzecznika o podjętych działaniach lub zajętych stanowisku. W przypadku gdy Rzecznik nie podziela tego stanowiska, może zwrócić się do właściwej jednostki nadrzędnej o podjęcie odpowiednich działań.”;

5) po art. 11. dodaje się art. 11a. w brzmieniu:

„Art. 11a. Organ, organizacja lub instytucja, do których zwróci się Rzecznik, obowiązane są z nim współdziałać i udzielać mu pomocy, a w szczególności:

- 1) zapewnić dostęp do akt i dokumentów badanej sprawy,
- 2) udzielać Rzecznikowi żądanych przez niego informacji i wyjaśnień,
- 3) udzielać wyjaśnień dotyczących podstawy faktycznej i prawnej swoich rozstrzygnięć,
- 4) ustosunkowywać się do ogólnych ocen, uwag i opinii Rzecznika.”;

6) po art. 11a. dodaje się art. 11b. w brzmieniu:

„Art. 11b. Rzecznik współdziała ze stowarzyszeniami, ruchami obywatelskimi, innymi dobrowolnymi zrzeszeniami i fundacjami pracującymi na rzecz ochrony praw dziecka.”

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy ma na celu umożliwienie Rzecznikowi Praw Dziecka skuteczne wypełnianie ustawowych obowiązków stania na straży praw dziecka zapisanych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Konwencji o prawach dziecka i innych przepisach prawa. Rzecznik Praw Dziecka winien dysponować instrumentami zapewniającymi efektywność podejmowanych działań systemowych i prawnych, których naczelnym celem jest dobro dziecka.

Jak wynika z analizy - dotychczasowa działalność Rzecznika, w sposób niewystarczający przekłada się na przestrzeganie praw dzieci. 90% wystąpień generalnych Rzecznika Praw Dziecka dokonanych w 2006 r. nie przyniosło żadnych rezultatów. Pozostawiano je bez odpowiedzi lub ignorowano postulaty w nich zawarte podczas tworzenia nowych aktów prawa. Na przykład: z 9 wystąpień generalnych w obszarze prawa do wychowania w rodzinie uwzględniono tylko 1, 16 wystąpień w zakresie prawa do godziwych warunków socjalnych nie przyniosło żadnego rozwiązania nawet pomimo wyraźnego wskazania w jednym z nich na niekonstytucyjność przepisów dyskryminujących matki prowadzące działalność gospodarczą. Uznając powyższy stan rzeczy za działający na szkodę dzieci, projektodawcy proponują następujące zmiany:

1. W art.1 dopisanie ust.4 precyzującego kwalifikacje zawodowe i warunki jakie winna spełniać osoba ubiegająca się o pełnienie funkcji Rzecznika Praw Dziecka. Od jego wykształcenia, znajomości problematyki, od autorytetu i szacunku jakim się cieszy w znacznej mierze zależy skuteczność działań podejmowanych dla dobra dzieci;
2. Nowe brzmienie art. 9 wprowadza obowiązek podjęcia działania przez Rzecznika na każdy wniosek obywateli lub ich organizacji (np. stowarzyszeń, fundacji) wskazujący na naruszenie praw lub dobra dziecka. Obecne brzmienie przepisu, ograniczające działanie Rzecznika do działania z inicjatywy własnej, nie zapewniło w wystarczającym stopniu realizacji ustawowych celów funkcji Rzecznika.
3. W art.10 dopisanie ust.3 umożliwia Rzecznikowi skuteczne monitorowanie sytuacji dzieci, w związku z tym skuteczniejszą ich ochronę prawną;
4. W art.11 dopisanie ust. 2 i 3 wzmacnia rolę Rzecznika wobec organów, do których się zwraca z wnioskami, włącznie z możliwością wnioskowania o wyciągnięcie sankcji wobec osób naruszających prawa dziecka. Przepisy te nakładają na te organy ustawowy obowiązek szybkiej reakcji na wystąpienia Rzecznika oraz daje Rzecznikowi możliwość zaskarżania niewłaściwie jego zdaniem podjętych działań do wyższych instancji.

5. Dopisanie art.11a zapewnia Rzecznikowi właściwą współpracę z organami, organizacjami i instytucjami, do których się zwraca poprzez wyszczególnienie ich obowiązków wobec Rzecznika;

6. Dopisanie art.11b nakłada na Rzecznika obowiązek współpracy ze stowarzyszeniami, ruchami obywatelskimi i innymi dobrowolnymi zrzeszeniami i fundacjami pracującymi na rzecz ochrony praw dziecka, która to współpraca pozwoli na pełną wiedzę oraz na szybką reakcję na wszelkie próby łamania, nieprzestrzegania praw dzieci lub konieczność zmian w prawie w tym zakresie.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

Wejście w życie ustawy nie spowoduje skutków dla budżetu państwa i budżetu jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 16 kwietnia 2008 r.

BAS-WAEM-1024/08

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Magdalena Kochan)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Monitor Polski z 2002 r., Nr 23, poz. 398, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje zmianę artykułów 1, 9-11 oraz dodanie artykułów 11a i 11b w ustawie z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69). Proponuje się: określenie kwalifikacji i innych wymagań stawianych kandydatowi na Rzecznika Praw Dziecka (m.in. wymóg obywatelstwa polskiego), zmianę przesłanek podejmowania działań przez Rzecznika (działania na wniosek obywateli lub ich organizacji), zwiększenie kompetencji Rzecznika wobec innych organów, organizacji lub instytucji oraz nieznaczące zwiększenie katalogu zadań i środków służących realizacji zadań.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Odnosząc się do treści zmian proponowanych w projekcie należy wskazać art. 39 Traktatu ustanawiającego wspólnotę Europejską (TWE), ustanawiający swobodę przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty, oraz interpretujące ten przepis orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (Trybunał).

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

W artykule 1 pkt 1 projektu proponuje się dodanie ustępu 4 w art. 1 ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka. Przepis ten określa kwalifikacje i inne wymagania, które powinien spełniać kandydat na Rzecznika Praw Dziecka. Jednym z wymogów jest posiadanie polskiego obywatelstwa. Oznacza to wyłączenie możliwości kandydowania na stanowisko Rzecznika osób nieposiadających polskiego obywatelstwa, w tym także obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej.

Przepis art. 39 TWE ustanawia zasadę swobody przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty. Treścią tej swobody jest zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami państw członkowskich w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy (art. 39 ust. 1 TWE). Jednak postanowienia art. 39 nie mają zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej (art. 39 ust. 4 TWE). Ponieważ to wyłączenie zakazu dyskryminacji ze względu na przynależność państwową ma charakter wyjątku, nie można go traktować rozszerzająco. Jego treść, wraz z pojęciem „administracja publiczna”, jest przedmiotem orzecznictwa Trybunału¹. Trybunał stwierdza, że pojęcie służby publicznej w rozumieniu art. 39 ust. 4 TWE należy interpretować i stosować jednolicie w całej Wspólnocie i w związku z tym nie może być w pełni pozostawione uznaniu państw członkowskich. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału art. 39 ust. 4 (wyłączenie stosowania zakazu dyskryminacji) ma zastosowanie tylko do stanowisk, których sprawowanie zakłada bezpośredni lub pośredni udział w wykonywaniu władzy powierzonej przez prawo publiczne oraz dotyczy wykonywania obowiązków, których celem jest zabezpieczenie interesu ogólnego państwa albo innych władz publicznych. Sprawowanie takiego stanowiska wymaga więc istnienia szczególnych relacji zależności między osobą je sprawującą a państwem oraz zakłada istnienie praw i obowiązków wynikających z więzów przynależności państwowej.

Funkcja Rzecznika Praw Dziecka jest określona w art. 72 Konstytucji RP oraz w ustawie o Rzeczniku Praw Dziecka. Rzecznik jest powoływany przez Sejm i składa przed Sejmem ślubowanie, którego treścią jest m.in. dochowanie wierności Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (art. 4 i 5 ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka). Sprawowanie tej funkcji zakłada wykonywanie działań powierzonych przez prawo publiczne oraz wymaga istnienia szczególnych relacji w stosunku do państwa, wynikających z więzów obywatelstwa. Należy uznać, że w omawianym przypadku wymóg obywatelstwa polskiego jest usprawiedliwiony, ponieważ zgodnie z art. 39 TWE zasada swobody przepływu

---

¹ Zob. m.in. wyrok Trybunału z 26 maja 1982 r. w sprawie *Commission v Kingdom of Belgium*, C-149/79, ECR 1982, str. 1845, pkt 10, 12 i 18, wyrok Trybunału z 16 czerwca 1987 r. w sprawie *Commission v Italian Republic*, C-225/85, ECR 1987, str. 2625, pkt 7, wyrok Trybunału z 30 września 2003 r. w sprawie *Albert Anker*, C-47/02, ECR 2003, str. I-10447, pkt 57-60.

pracowników nie ma zastosowania. Projekt w tym zakresie, a także w pozostałej części nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Sporządził: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Warszawa, 16 kwietnia 2008 r.

BAS-WAEM-1025/08

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 Regulaminu Sejmu – czy
poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Magdalena Kochan) jest projektem
ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt przewiduje zmianę artykułów 1, 9-11 oraz dodanie artykułów 11a i 11b w ustawie z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69). Proponuje się: określenie kwalifikacji i innych wymagań stawianych kandydatowi na Rzecznika Praw Dziecka (m.in. wymóg obywatelstwa polskiego), zmianę przesłanek podejmowania działań przez Rzecznika (działania na wniosek obywateli lub ich organizacji), zwiększenie kompetencji Rzecznika wobec innych organów, organizacji lub instytucji oraz nieznaczne zwiększenie katalogu zadań Rzecznika i środków służących realizacji tych zadań.

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Sporządził: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskryptory bazy REX: Unia Europejska, projekt ustawy, Rzecznik Praw Dziecka, obywatelstwo